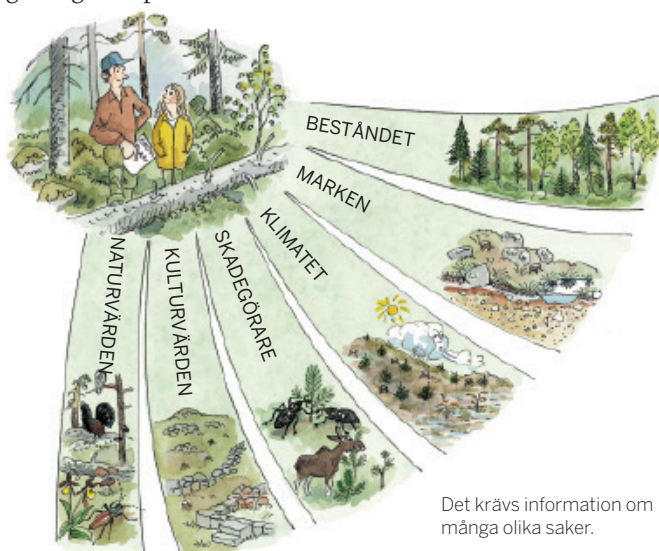

Föryngring av skog

GRUNDER

Påverka produktionen och värna miljön

Att aktivt föryngra skogen efter avverkning är en förutsättning för ett uthålligt och lönsamt skogsbruk. Det är också ett lagkrav. Föryngringsarbetet börjar innan avverkningen, då finns fortfarande möjlighet att anpassa avverkningen till de återväxtmetoder som ska användas och att ta hänsyn till de miljövärden som finns i området. Anpassningen till miljön kan variera från att området med miljövärden lämnas orört till en skonsam avverkning. Genom att spara äldre träd, torrträd och skyddszoner med mera går det att bevara en del av naturskogens egenskaper.

Det krävs information om många olika saker.

Planera före avverkning

Innan avverkningen bör den information samlas in som ska ligga till grund för beslut om huggningsform, markberednings- och återväxtmetod samt om för- och hyggesrensning. Den ska också användas för att bestämma när de olika åtgärderna ska utföras och vilken hänsyn som ska tas till natur- och kulturvärden, rennärning, landskapsbild, bebyggelse, rekreation med mera.

Skogsbruksplanen och beståndet

Den dokumentation som redan finns om det aktuella beståndet är ett bra stöd i planeringen. Särskilt användbar är en skogsbruksplan med karta. En Grön skogsbruksplan ger information om biologiskt värdefulla områden med mera där särskilda hänsyn bör tas eller skogsbruk helt bör undvikas. För en mer noggrann planering är det viktigt att också besöka det område som ska avverkas och föryngras. Det måste utföras under barmark.

Kantzon

Fornlämningsområde

Aktiva föryngringsåtgärder undviks inom områden med höga natur- och kulturvärden.

Markera

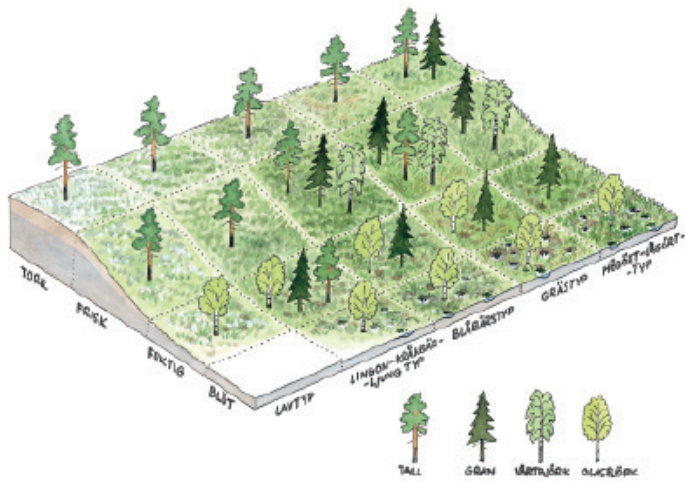
Det är viktigt att de krav som ställs på avverkaren blir tydliggjorda på en karta och i en kravspecifikation. Vid avgränsningar inom föryngringsområdet bör snitslar och färger som är kända av utföraren användas.

Avverkningsanmälan

De krav som ställs på avverkaren kan också användas till den avverkningsanmälan som ska skickas in till Skogsstyrelsen. Föryngringsavverkning och skyddsdikning ska anmälas till Skogsstyrelsen minst sex veckor i förväg. I svårföryngrad skog eller skyddsskog får avverkning inte ske utan Skogsstyrelsens tillstånd.

Välj trädslag

De naturgivna förutsättningarna bör alltid vara utgångspunkten för vilka trädslag och metoder som ska användas vid föryngring. Trädslagen har olika krav för att trivas bra och producera värdefullt virke. För att gynna den biologiska mångfalden bör man sträva efter variation i trädslagsvalet.

Bilden visar översiktligt vilka av trädslagen tall, gran, värtbjörk och glasbjörk som bör väljas ur produktionssynpunkt med hänsyn till vegetationstyp och markfuktighet.

Minska skador och avgångar

Genom att ta bort humus och vegetation runt plantan kan angreppen av snytbagge minskas. Tätt vegetation nära plantan ökar inte bara risken för angrepp av snytbagge utan även av sork, skogssnigel och svamp. Viltbete kan, när viltstammarna är stora, orsaka omfattande skador på plantskog.

Hägn kan ofta vara nödvändigt för att etablera lövträdsföryngringar.

Markägare och jakträttsinnehavare bör verka för en bra balans mellan viltstammarna och fodertillgången. Rotröten kan orsaka stora problem på vissa marker. Ett byte från gran, som är särskilt utsatt, till annat trädslag kan i sådant fall övervägas.

Föryngringsmetoderna

Plantering

Plantering har under lång tid varit den säkraste och mest använda föryngringsmetoden. För ett bra resultat är det viktigt att välja plantmaterial som är anpassat till det klimat som råder på växtplatsen. Markens bördighet, risken för angrepp från snytbagge, viltbetning, vegetationskonkurrens och uppfrysningrisk bör vara vägledande vid valet av planttyp.

Med markberedning får plantan en bra etableringsmiljö. Vid plantering är huvudregeln i de flesta fall att välja djup plantering på höga planteringspunkter. Avståndet till vegetation bör vara minst 10 cm.

Markberedning är ofta nödvändigt för att få till en bra föryngring.

Naturlig föryngring

Naturlig föryngring kan ge rika plantuppslag, det ger förutsättningar för kvalitetsproduktion samtidigt som skador av snytbagge och vilt får mindre påverkan på beståndet. Tall föryngras lättast på torra till friska marker med jord av relativt grov textur. En viktig förutsättning är att det finns tillräckligt med stormfasta fröträd. Markberedning krävs normalt om humuslagret är mer än 3 cm tjockt.

Naturlig föryngring av gran är framförallt en lämplig metod för fuktiga och frostlanta marker. Markberedning krävs normalt om det inte redan finns granföryngring i beståndet.

Lövträd föryngrar sig ofta naturligt på många marker. För ett bra resultat krävs ofta hägn.

Sådd

Sådd kan användas på marker med vegetationstypen blåbär och magrare. Markberedning och bra frö är viktigt för bra resultat. Sådd kan ge rikligt plantuppslag, men fröns känslighet för uttorkning och att de är begärliga för fåglar kan också leda till ett sämre resultat.

Övriga metoder

Andra föryngringsmetoder som kan användas är kanthuggning, luckhuggning och blädning. För att lyckas bra med dessa metoder krävs stor kunskap och goda förutsättningar vad gäller mark och bestånd.

Uppföljning

Så snart föryngringsavverkningen är utförd bör man kontrollera att den genomförts enligt instruktionerna. Det gäller också om markberedning genomförts. Föryngringen bör kontrolleras bland annat för att bedöma behovet av gränsrensning. Om det behöver hjälpplanteras bör det ske snarast möjligt.

Kontakta Skogsstyrelsen för mer information. Se även hemsidan www.skogsstyrelsen.se

© Skogsstyrelsen, 2006

All fakttäinhåll i informationsbladet överensstämmer med Skogsstyrelsens folder Föryngring av skog - Grunder. Best. nr. 1007

Redaktör: Royne Andersson
Illustratör: Nils Forshed